

Rapport – nr. 97/2019

Lars J. Halvorsen, Paul Bjerke og Aleksander Fagerheim Heggdal

Innholdsanalyse av NETT.NO

Forfatter	Lars J. Halvorsen, Paul Bjerke, Aleksander Fagerheim Heggdal
Utgjevar	Høgskulen i Volda
År	2019
Serie	Rapport
ISBN	978-82-7661-349-0 (digital utgåve)
ISSN	1891-5981
Sats	Forfatter

Innholdsanalyse av NETT.NO

© Forfatter/Høgskulen i Volda

Føresegnene i åndsverklova gjeld for materialet i denne publikasjonen. Materialet er publisert for at du skal kunne lese det på skjermen eller framstille eksemplar til privat bruk. Utan særskild avtale med forfatter/Høgskulen i Volda er all anna eksemplarframstilling og tilgjengeleggjering berre tillate så langt det har heimel i lov eller avtale med Kopinor, interesseorgan for rettshavarar til åndsverk.

Rapport / Høgskulen i Volda

Vitskaplege og andre faglege arbeid på høgare nivå enn notat. Både forfatter og institusjon er fagleg ansvarlege for publikasjonen. Arbeida kan vere rapportar frå prosjekt/oppdragsverksemd eller reint teoretiske arbeid av eit visst omfang. Rapportane må vere godt gjennomarbeidde med omsyn til innhald, struktur og språk og innehalde referansar. Rapportane skal vere godkjende av anten dekan eller prosjektleiar eller annan fagperson dei har utpeika og forskingsjef ved HVO.

Forord

Rapporten *Innholdsanalyse av NETT.NO* er basert på et oppdrag for Medietilsynet. Hensikten med undersøkelsen har vært å vurdere innholdet i NETT.NO opp mot kravene i § 3, første ledd nummer 1 og 2 i *Forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier* (på folkemunne kalt pressestøtten). For å operasjonalisere innholdskravene i forskriften har vi gått gjennom målsetningene fra støtten ble etablert, den historiske forvaltningen av støtten og de ulike prosessene og diskusjonene som har ført frem til dagens forskrift.

Underveis i arbeidet har vi fått mange innspill, samt nyttige råd og korreksjoner av Sigurd Høst. Vi vil rette en stor takk til Høst for hans viktige bidrag til rapporten.

Våre kontaktpersoner ved Medietilsynet har vært Marie Therese Lilleborge og Jan-Erik Andersen. I tillegg har vi fått god hjelp av Bjørn Tore Østeraas til å skaffe til veie artikler og annen informasjon om NETT.NO. Vi vil rette en stor takk til alle tre for et godt samarbeid.

Volda, 10.oktober 2019

Lars J. Halvorsen (prosjektleder)

Innhold

Forord	3
Tabeller.....	5
1. Innledning.....	6
2. Pressestøtte, formål og praksis	8
2.1 Hellerudkomiteen- innføring av pressestøtte (1967-1970)	8
2.2 Økt satsing på de små lokalavisene (1989-1992).....	10
2.3 Fiskaren og Finansavisen (1991-1996)	11
2.4 Se og Hør og momsfristaket (2003-2004)	12
2.5 Prosessen frem mot en plattformnøytral støtteordning	14
2.5 Innføring av en plattformnøytral støtte i 2014	16
3. Om undersøkelsen og datamaterialet	19
4. Redaksjonell praksis i NETT.NO.....	22
4.1 Om virksomheten	22
4.2 Kildebruk.....	22
4.3 Hard versus myk journalistikk	24
4.4 Stoffets dagsaktualitet	27
4.5 Oppsummering	27
5. Oppfyller NETT.NO kravene til å motta pressestøtte?	28
5.1 Tematisk spredning	28
5.3 Sjangersammensetning.....	30

5.3 Geografisk fokus	31
5.4 Diskusjon og vurdering	33
Referanser.....	34
Vedlegg: Kodeskjema	36

Tabeller

Tabell 1 Fordelingen av artikler i NETT.NO, Fiskerbladet og Dagsavisen i prosent etter antallet synlige muntlige kilder.	23
Tabell 2 Fordelingen av artikler i NETT.NO, Fiskerbladet og Dagsavisen i prosent etter det totale antallet kilder.	24
Tabell 3 Tema, fokus og stil i NETT.NO, Fiskeribladet og Dagsavisen. Andelen i prosent av artiklene med hardt fokus, hard stil og hardt tema.	25
Tabell 4 Stoffsamsetning langs hard myk-dimensjonen i NETT.NO, Fiskeribladet og Dagsavisen	26
Tabell 5 Stoffsamsetning i prosent etter viktigste temaområde	29
Tabell 6 Stoffsamsetning med hensyn til sjanger i prosent.....	30
Tabell 7 Stoffsamsetning i prosent etter geografisk fokus	32

1. Innledning

Utgangspunktet for denne undersøkelsen er at NETT.NO AS har søkt Medietilsynet om produksjonsstøtte. Som et ledd i saksbehandlingen av denne søknaden har Medietilsynet gitt Høgskulen i Volda i oppdrag å gjøre en innholdsanalyse av et utvalg artikler i NETT.NO i 2018 for å vurdere om publikasjonen har et innhold som tilfredsstillende kravene i § 3, første ledd nummer 1 og 2 i *Forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier*.

Det kan etter Forskriften om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier gis tilskudd til medier som:

- a) har som hovedformål å drive journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten. Tilskudd gis ikke til medium som har som hovedformål å drive med reklame eller markedsføring. Tilskudd gis heller ikke til medium som hovedsakelig er rettet mot medlemmer eller ansatte i bestemte organisasjoner, foreninger eller selskap.
- b) Inneholder et bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder. Tilskudd gis ikke til medium som inneholder en overvekt av annonser. Tilskudd gis heller ikke til medium som i all hovedsak inneholder stoff om ett eller noen få samfunnsområder, eller som i hovedsak inneholder stoff vinklet ut fra en spesiell faglig, politisk, ideologisk, religiøs eller etnisk bakgrunn.

Vi legger til grunn at NETT.NO verken er et medlemsblad, har som hovedformål å drive reklame eller markedsføring, eller hovedsakelig inneholder politisk, ideologisk eller religiøst vinklet stoff. Analysen vil derfor fokusere på

- 1) om NETT.NO har som hovedformål å drive journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten
- 2) om NETT.NO inneholder et tilstrekkelig bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder.

NETT.NO omtaler seg selv som en avis som gir en god dekning av det som skjer i nærings- og samfunnslivet på Sunnmøre og i Nordfjord og dermed bidrar til større mangold i dekningen av offshore, fiskeri, oppdrett, verft og maritim utstyrsindustri (<https://www.NETT.NO/Nettno/Dette-er-NETT-NO>). NETT.NO er således både en lokalavis og en næringsavis. For å vurdere søknaden vil det være viktig å se nærmere på forvaltningspraksisen og bakgrunn for regelverket opp mot disse to gruppene medier.

2. Pressestøtte, formål og praksis

2.1 Hellerudkomiteen- innføring av pressestøtte (1967-1970)

Et svært sentralt arbeid i utformingen av målsetningen med norsk forvaltning av mediefeltet ble utført av Hellerudkomiteen i 1967, som gjennom innstilling [Innstilling om tiltak for å opprettholde en differensiert dagspresse](#) la grunnlaget for etableringen av pressestøtten (Hellerud 1967, s. 17). Utgangspunktet for komiteen var (parti)politisk. Fram til 1950-tallet hadde Norge et avismønster der det ofte var to, tre eller fire aviser med ulik partipolitisk tilknytning på de enkelte utgiverstedene, den såkalte partipressa.¹ Gjennom hele etterkrigstida ble den økonomiske situasjonen for de såkalte «nummer to»-avisene, altså alle de som ikke var størst på et utgiversted, vanskeligere. Partienes evne og vilje til å bruke penger på å opprettholde driften av «nummer to»-avisene varierte. Dette resulterte i avisdød, og dermed færre politiske redaksjonelle stemmer på hvert utgiversted. Hellerudkomiteen ble nedsatt nettopp med det formål å finne løsninger på denne utviklingen.

Som svar på problemet lanserte komiteen en offentlig pressestøtte. Pressestøtten skulle tilfalle «nummer to»-avisene og dermed i størst mulig grad sikre fortsatt utgivelse av flere aviser med ulikt politisk grunnsyn på hvert utgiversted. Hensikten med støtteordningen var følgelig å bidra til en politisk differensiert nyhetsdekning og gjennom det bidra til den politiske debatten og demokratiet. Komiteen fremhevet blant annet at avisene fyller en demokratisk funksjon ved at de «orienterer allmennheten om det offentliges anliggender, om Storting og styringsverk på det rikspolitiske eller lokalpolitiske plan».

Det var også en forutsetning at støtten skulle gå til «aviser», ikke til andre publikasjoner, som f.eks. blader, tidsskrifter eller bøker. Det måtte derfor lages en formell avgrensing mellom «aviser», som skulle være berettiget til støtte, og andre publikasjoner som ikke skulle få støtte.

¹ For en analyse av partipressa, se Bastiansen (2009) og Overreim og Madsen (2019).

Her viste komiteen (op. cit., s.8) blant annet til den danske presseforskeren Professor Stangerup, som la vekt på at aviser skulle publiseres hyppig og regelmessig og ha et universelt, aktuelt og populært innhold. Kjerneinnholdet i avisen skulle være nyheter og meninger, mens avisenes innhold av underholdningsstoff først og fremst var et virkemiddel for å øke lesingen av avisen og dermed den samfunnsmessig viktige delen av stoffet. Komiteen knyttet kriteriene til utgivelsens tematiske fokus, stoffsammensetning med hensyn til sjangere og til funksjon.

Ifølge komiteen (op.cit., s.17) er avisens viktigste oppgave:

fra dag til dag å formidle nyheter, kommentarer og meninger. Avisen er kommunikasjonsmediet mellom den ene og de mange, mellom borger og samfunn. Ikke minst takket være avisene vet vi om hverandre og kan følge med på det som skjer rundt oss.

Hellerudkomiteen (1967) utarbeidet også et forslag til en praktisk operasjonalisering av hvilke publikasjoner som skulle favnes av ordningen. Den tok utgangspunkt i medlemskriteriene for Norske Avisers Landsforbund, der det het at avisa måtte «komme ut regelmessig og minst to ganger pr. uke, ta betaling for abonnement, løssalg og annonser og for øvrig fylle de krav som til enhver tid stilles til en nyhetspublikasjon.»

I Hellerudkomiteens innstilling ble avis deretter definert slik:

- 1) De som er medlem i Norges Avisers Landsforbund (NLA) og kommer ut minst to ganger i uka
- 2) Andre som «etter sitt opplegg og innhold har karakter på linje med NALs medlemsaviser
 - kommer ut minst to ganger i uka
 - «gjennom nyheter og kommentarer orienterer allmennheten om begivenheter og aktuelle spørsmål i inn- og utland» eller innen den kommunen de dekker
 - Har en ansvarlig redaktør
 - Tar betalt
- 3) De som bare kommer ut en gang i uka og har et idemessig eller politisk grunnlag (som for eksempel «Orientering»)

Punktene 2 og 3 speilet medlemskriteriene til (NLA) og hadde som formål å inkludere aviser uavhengig av organisasjonstilknytning². Hellerudkomiteen gjorde altså et skille mellom to grupper støtteverdige aviser. 1) Allmenne dagsaviser som på denne tida (også) var politiske organer og 2) politiske/idebaserte aviser som kom ut sjeldnere.

NETT.NO tilhører åpenbart ikke kategorien avis som kommer ut bare en gang i uka og «har et idemessig eller politisk grunnlag» slik som Orientering hadde på 1960-tallet. Vi vil derfor fokusere på Forvaltningens betraktninger om allmenne dagsaviser og her ble det stilt krav til at de var politiske, ble utgitt minst to ganger i uka og (implisitt) et: at de skulle holde allmenheten orientert om det som skjedde rundt dem. Dette kunne gjøres på nasjonalt plan eller lokalt plan.

NETT.NO definerer seg selv som en avis med en geografisk avgrensning til Sunnmøre og Nordfjord og sogner langs denne dimensjonen til gruppen lokalaviser som ble ansett som støtteberettigede. Langs en annen dimensjon- tematisk orientering, tilhører NETT.NO derimot en gruppe aviser som på dette tidspunktet ikke var tiltenkt pressestøtte, nemlig næringslivsaviser.

2.2 Økt satsing på de små lokalavisene (1989-1992)

Den vellykkede anti-EF-kampanjen som ledet til Norges første nei til EF i 1972 mobiliserte en sterk motstand mot sentralisering (Bjørklund, 1993). Dette førte med seg en bølge av nye lokalaviser. Når de store regionavisene reduserte nyhetsdekningen av utkantkommunene på 1980-tallet gav de rom for nye lokale initiativ. Dette resulterte i etableringen av en rekke små lokale ukeaviser (Høst 2014). For å støtte opp om denne utviklingen la man i 1989 om pressestøtten slik at frekvenskravet for lokalaviser ble redusert fra to til en dag i uken og at minstekravet til antallet abonnenter ble redusert fra 2000 til 1000.

² I løpet av 1980- og 1990-årene endret NAL sine medlemskriterier, slik at utgivere av publikasjoner som ikke tilfredstilte kravet om frekvens og bredde også kunne få medlemskap. Fra 2001 åpnet NAL (som nå var omdøpt til MBL) for alle mediebedrifter (også gratisaviser og veddeløpsblader). Dermed ble henvisningen til NAL/MBL i de offentlige regelverkene mindre relevant og de ble tatt ut av regelverket for pressestøtte.

Parallelt med etableringen av nye lokale ukeaviser, skjedde det en markant nedgang i lokale nummer to aviser ved de større utgiverstedene. Industriselskapet Orkla vedtok en mediesatsing der de kjøpte opp borgerlige nummer en-aviser fra 1985, mens Arbeiderpartiet og LO svekket sine bånd til arbeideravisene ved å samle de i det kommersielle selskapet A-pressen i 1990 (Bastiansen 2009; Roppen 2003).

En viktig forutsetning for de regulatoriske endringene som skjedde i 1989, var en erkjennelse både i bransjen og blant myndighetene at denne utviklingen ikke kunne stoppes (Se for eksempel. NOU 1992:14, s. 19-21). Dette bidro til målet med støtten til lokalaviser om å opprettholde en differensiert dagspresse i form av konkurranse mellom ulike (partipolitiske) aviser på de større utgiverstedene både ble tonet ned, og supplert med en ny målsetning: å sikre en differensiert dekning av flest mulig lokalsamfunn av (minst) en avis. Å unngå medieskygger, det vil si geografiske områder uten allmenn avisdekning, har siden vært en målsetning for forvaltningen (se blant annet NOU 2017:7). Ifølge Høst (2016) har dette grepet vært svært vellykket, med den konsekvens at det er forholdsvis få geografiske medieskygger i Norge (se også Halvorsen og Bjerke 2019).

2.3 Fiskaren og Finansavisen (1991-1996)

Den første store kontroversen om den forvaltningsmessige avgrensningen av «aviser» oppsto da Fiskaren søkte om pressestøtte i 1991 (Høst 2004). Som et ledd i saksbehandlingen gjennomførte Sigurd Høst (Høst 1992) en innholdsanalyse som viste at over 50 prosent av stoffet handlet om fiskeri. Statens medieforvaltning, som den gangen administrerte pressestøtteordninga, satte en grense ved mer enn 50 prosent spesialstoff og mente derfor at bladet ikke oppfylte kravet om å orientere allmennheten om begivenheter og aktuelle spørsmål». Fiskaren var altså ikke allmenn nok. Den samme tolkningen rammet Finansavisen som ble etablert i 1991 og søkte om pressestøtte i 1993, og også fikk avslag. I første omgang resulterte de to tvistene i en innskjerping av forskriftene i 1994: Kravene om innhold ble endret til «overveiende allment nyhets- og aktualitetsstoff som gjør at avisen skiller seg klart fra andre publikasjoner».

Påfølgende sterke protester fra presseorganisasjonene, som mente det var galt at myndighetene skulle vurdere mediernes innhold, førte deretter til en radikal *liberalisering* av

forskriftene i 1996. Innholdskravet ble endret til: «*inneholder nyheter av dagspressekarakter som gjør at avisen skiller seg klart fra andre typer publikasjoner*». Dette innebar at publikasjoner som kom ut minst tre ganger per uke fra da av kunne motta støtte uten krav til innholdet. Endringen i kravet til stoffbredde innebar dermed at aviser som dekket økonomi/næringsliv og visse næringer kunne få støtte, mens kravet om nyhetsretting og *dagspressekarakter* ble opprettholdt. Dermed ble både Finansavisen³ og Fiskaren støtteverdige, etter at sistnevnte la om til tre utgivelser i uka.

At spesialavisene Fiskaren og Finansavisen kunne få pressestøtte fordi de fylte kravene til utgivelsesfrekvens, reiste i prinsippet et spørsmål om hvilke andre nisjeaviser som kunne påberope seg å tilfredsstille de nye kravene. Spørsmålet har etter det vi vet aldri senere vært offentlig drøftet for dagsavisene, definert som aviser med tre eller flere utgaver i uka. Derimot har det vært flere kontroverser om nisjepregede ukeaviser. I utgangspunktet fikk ukeaviser med et «*idemessig eller politisk grunnlag*» som for eksempel Friheten (NKP) og Orientering (SF) produksjonsstøtte. Senere ble denne typen publikasjoner flyttet til en egen post på statsbudsjettet som ble kalt ymse publikasjoner og der støtten ble vedtatt av Stortinget. Dette førte til mye lobbyisme fra enkeltpublikasjoner og ordningen ble av mange oppfattet som nokså uryddig (Vestbø 2012). Etter et lite vellykket mellomspill som en del av Kulturrådets tidsskriftstøtte fra 2006, ble de politiske og ideologiske ukeavisene igjen innlemmet i den ordinære produksjonsstøtten (Bjerke og Halvorsen 2018, s. 140). Siden da har ukeaviser som Dag og Tid, Morgenbladet og den kristne Norge IDag mottatt produksjonstilskudd.

2.4 Se og Hør og momsritaket (2003-2004)

Hellerudkomiteens avisdefinisjon ble også en del av regelverket for merverdiavgiften da den ble innført i 1970, men kravet til frekvens ble satt noe lavere: en «avis» måtte komme ut minst

³ Senere ble det innført regler om utbyttebegrensning for å kunne motta pressestøtte, slik at Finansavisen tapte retten til pressestøtte.

en gang i uka for å unngå mva. En tilstøtende publikasjonstype, de allmennkulturelle (politiske) tidsskriftene ble også unntatt mva. *Ukeblader* fikk derimot moms. Dette innebærer at det fra rundt 1970 ble etablert et skille mellom støtteverdige og «uverdige» ukepublikasjoner. «Upolitiske» ukeblader ble ilagt moms, politiske tidsskrifter ble fritatt for mva. Dette skillet eksisterer fortsatt, slik at politiske utgivelser er mva-frie *uavhengig av utgivelsesfrekvens* og form. (Dahl og Bastiansen 2008, Vestbø 2012, Bjerke og Halvorsen 2018).

Formelt har mva-regelverket ingen betydning for om en publikasjon har rett på produksjonstilskudd. Men ettersom begge regelverk må skille «aviser» fra andre publikasjoner er det av interesse å se hvordan forvalteren av mva-reguleringene forsto «avis». Flere ulike publikasjoner har ønsket mva-fritak, men blitt avvist av skattemyndighetene. Det gjelder for eksempel *SøndagSøndag* som i 1984 fikk avslag, men etter en ny behandling i 1996 fikk avgiftsfritak. *Computerworld* ble startet i 1983 som en avgiftsfri publikasjon, ble deretter i 1990 ilagt mva, men klarte senere å få dette omgjort. *Tippebladet Tips* og hestesportpublikasjonen *Stallskriket* ble i en periode regnet som aviser og fikk mva-fritak. Men dette ble omgjort etter *Se og Hør*-striden i 2003, som vi skal se nærmere på her.

Se og Hørs utgiverforlag forsøkte i 2003 å slippe merverdiavgift. Bladet gikk over til å komme ut to ganger i uka, ansatte noen politiske journalister, varslet en noe endret redaksjonell profil og hentet inn flere politiske spaltister. Publikasjonen erklærte at den ikke lenger var et ukeblad, men en avis og at den derfor ikke var mva-pliktig. Utgiverforlaget engasjerte så medieforskerne Johann Roppen og Idar Flo til å gjennomføre en komparativ analyse av innholdet i *VG* og *Se og Hør* før og etter endringen. Hovedkonklusjonen i rapporten (Roppen og Flo 2003, s. 33) var at «*Se og Hør* har gjennomført endringer som på grunnleggende vis har endra stoffmiksen i bladet» og «*VG* og *Se og Hør* har de siste fem år vorte meir like kvarandre gjennom ei rekkje små og store endringar i begge publikasjonane» (op.cit.). Disse konklusjonene vekte stor debatt i offentligheten.⁴ Debatten bidro til at

⁴ De største endringene var at *VG*'s andel av politikk og samfunnsstoff mellom 1998 og 2003 falt fra 30 til 22 prosent, mens tilsvarende andel i *Se og Hør* økte fra to til fem prosent.

Skattemyndigheten fikk medieforsker Sigurd Høst til å utrede avisbegrepet. En utvidet versjon av denne rapporten er utgitt som IJ-rapporten «Hva er en avis?» (Høst 2004).

I utredningen tar Høst utgangspunkt i Hellerudkomiteens arbeid og hvordan regelverket var praktisert frem til 2004. Ifølge rapporten (Høst 2004, s.13) var de sentrale punktene for Hellerud-komiteen at en «avis» skulle gi «dagsaktuelle nyheter, kommentarer og meninger», at de var «allsidige nyhetsaviser med innretning mot politiske og samfunnsmessige spørsmål». På bakgrunn av denne gjennomgangen utledet Høst en avisdefinisjon som var basert på en hovedregel: at flerdagers publikasjoner med allment nyhetsinnhold og lokale ukeaviser er «aviser» og et viktig tillegg: At riksdekkende nisjepublikasjoner med «dagspressepreg» som dekker politikk og/eller økonomi også er «aviser».

På bakgrunn av Høsts innstilling avviste Skattemyndigheten Se og Hørs krav om mva-fritak fordi bladets innhold ikke oppfylte kravene Hellerudkomiteen hadde stilt til en avis. Eieren valgte å ikke forfølge dette vedtaket rettslig. Utover dens betydning i Se og Hør-saken, er det flere forhold som tyder på at Høsts definisjon, basert på Hellerudkomiteen, hadde bred oppslutning blant så vel politiske myndigheter som i mediebransjen. Definisjonen la blant annet grunnlaget for at to av MBLs medlemsaviser mistet mva-fritaket – uten at MBL protesterte.

For NETT.NO sin søknad er det to viktige momenter ved Høst sin vurdering som er verdt å fremheve. Det ene er en bekreftelse på at nisjepublikasjoner med dagspressepreg, slik som Fiskaren, som dekker økonomi kan regnes som aviser og motta pressestøtte. Det andre er at dette prinsippet kun gjelder for riksdekkende medier, og ikke for lokalmedier som måtte ha en allmenn stoffinnretning. Den gjeldende oppfatningen i forvaltningen, fulgte altså fortsatt resonnementet bak endringene i støtteordningene for lokalaviser i 1989 og NOU 1992:14.

2.5 Prosessen frem mot en plattformnøytral støtteordning

Det norske journalistiske feltet er godt organisert og endringer i støtterordningene blir derfor normalt gjennomført først etter at de er gjennomgått av partssammensatte utvalg der bransjen er godt representert.

Pressestøtten var fra starten av en ren papirordning. Da stadig mer av nyhetsdistribusjonen utover tidlig 2000-tall ble digitalisert, ble det nødvendig med endringer. Særlig var det problematisk at digitale utgivelser ikke ble omfattet av pressestøtten og mva-fritaket. I tråd med tradisjonen, ble det nedsatt et partssammensatt utvalg, som i 2010 avga en innstilling *Let å komme til orde, Vanskelig å bli hørt* (NOU 2010:14). Utvalget foreslo noen endringer som tok sikte på å innlemme digitale utgivelser i støtten.

Utvalget «foreslår nye kriterier som vil redusere bivirkningene ved dagens fordelingsnøkkel og bidra til å fremme mangfold og kvalitet. *Vilkårene for å bli omfattet av ordningen foreslås i det vesentlige uendret.* (vår utheving) Støtten skal fortsatt gå til økonomisk vanskeligstilte aviser med dagspressekarakter, samtidig som det åpnes for at frekvensen på papirdistribusjon kan reduseres» (NOU 2010:14, s.100).

2010-utvalget påpekte videre at «i de eksisterende ordningene mottar aviser, fagpresse og lokalkringkasting støtte, mens kommersiell riksdekkende kringkasting, ukepresse og nettmedier ikke i særlig grad er omfattet av ordningene». Utvalget så det som nødvendig å avgrense ytterligere og «legge spesiell vekt på grupperinger av medier og typer innhold som er av særlig betydning for samfunnsdebatten og utviklingen av demokratiet»:

Den mest sentrale målsettingen er å sørge for at det blir utgitt dagsaviser, samiske aviser og publikasjoner på minoritetsspråk. Innenfor denne hovedmålsettingen er det et viktig mål å opprettholde grunnlaget for at det blir utgitt lokalaviser og regionale aviser som både kan fungere som lokale/regionale informasjonsmedier, og som samtidig er alternativer til de store riksavisene (NOU 2010:14, s.20).

Dels basert på denne utredningen, laget departementets et forslag til endringer i forskriftene som ble sendt på høring. De sentrale organisasjonene kom med grundige høringsvar. Norsk Redaktørforening skrev blant annet at:

Norsk Redaktørforening mener at foreningens krav til mediene, uttrykt i foreningens vedtekter, gir godt uttrykk for hvilke medier som bør falle inn under ordningene. NR-vedtektenes § 4 om medlemskriterier lyder slik: "Mediets formål må være fri og uavhengig produksjon og publisering av aktuell informasjon og debatt. Mediet må drives ut fra anerkjennelse av ytringsfriheten og pressefriheten som grunnelement i et demokratisk samfunn, det må rette seg mot og være tilgjengelig for allmennheten og ha en utgivelsesfrekvens og et innhold som avspeiler at mediet har en redaksjonell nyhets- og aktualitetsmessig karakter

I sin samtidige høringsuttalelse sa Mediebedriftenes Landsforening at

Tilskudd etter denne forskriften skal gå til allmenne nyhets- og aktualitetsmedier som rapporterer bredt fra offentligheten. Disse mediene skal være av det man tidligere har kalt dagspressesedvanlig karakter.

Vi ser altså at utvalget og bransjeorganisasjonene var opptatt av at det først og fremst er allmenne nyhetsmedier som skal innlemmes i ordningen.

2.5 Innføring av en plattformnøytral støtte i 2014

Etter den omtalte høringsrunden i 2012 ble produksjonsstøtten til aviser i 2014 gjort såkalt «plattformnøytral». Dette innebærer at abonnementsstallene for digitale utgaver av papiraviser skulle regnes inn i opplaget og at rene nettaviser også skulle kunne få støtte, så fremt de tok betalt. Endringen ble gjennomført via en endring i Forskriften. Samtidig ble kravet til innholdsmangfold innskjerpet. Departement skrev i høringsnotatet fra 2012 følgende begrunnelse for forslaget til endringer:

Dagens forskrift setter som vilkår for tilskudd at avisen ”inneholder nyhets- og aktualitetsstoff av dagspressekarakter som gjør at avisen klart skiller seg fra andre typer publikasjoner”. I praksis er det imidlertid ikke først og fremst innholdskravet, men kravet om publisering på papir som avgrensner ordningen. Medier som publiseres daglig på papir, vil i de fleste tilfeller inneholde et bredt tilfang av nyhets- og aktualitetsstoff. Dermed er det ikke behov for detaljerte innholdskrav.

I en plattformnøytral støtteordning legger departementet til grunn at innholdet vil bli et langt viktigere avgrensningskriterium. Dette stiller større krav til reguleringen på dette punktet. Departementet foreslår derfor kriterier knyttet dels til formålet med virksomheten og dels til det publiserte innholdet, og legger til grunn at dette til sammen kan gi en tilstrekkelig klar avgrensning, jf utkastet § 4 nr. 1 og 2.

Begrunnelsen fra Departementet innebærer bl.a. en tydelig avgrensning mot medier som hovedsakelig er rettet mot avgrensede publikumsgrupper. Det er likevel viktig å merke seg at geografisk avgrensede (lokale) medier med tematisk spredning i innhold fortsatt vil kunne motta støtte. Departementet legger til grunn at formålet med produksjonstilskuddet er å fremme den *brede* samfunnsdebatten, og å holde befolkningen *bredt og generelt* orientert om ulike samfunnsspørsmål.

Med denne begrunnelsen ble Forskriftens tekst endret til:

Tilskudd etter denne forskriften gis bare til nyhets- og aktualitetsmedium som:

- har som hovedformål å drive journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten. Tilskudd gis ikke til medium som har som hovedformål å drive med reklame eller markedsføring. Tilskudd gis heller ikke til medium som hovedsakelig er rettet mot medlemmer eller ansatte i bestemte organisasjoner, foreninger eller selskap.
- inneholder et bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder. Tilskudd gis ikke til medium som inneholder en overvekt av annonser. Tilskudd gis heller ikke til medium som i all hovedsak inneholder stoff om ett eller noen få samfunnsområder, eller som i hovedsak inneholder stoff vinklet ut fra en spesiell faglig, politisk, ideologisk, religiøs eller etnisk bakgrunn.

Departementets skriv signaliserer en intendert skjerping av innholdskravet for den enkelte publikasjon til «et bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder». Dette ligner mye på Hellerudkomiteens definisjon «gjennom nyheter og kommentarer orienterer allmennheten om begivenheter og aktuelle spørsmål i inn- og utland» eller innen den kommunen de dekker.

Vi vil likevel peke på at de nye bestemmelsene inneholder formuleringer som – hvis de var ment å tolkes strengt bokstavelig – kunne utelukke flere av dagens støttemottakere fra å motta støtte. Både Vårt Land og Klassekampen vil nok bli fornærmet hvis noen hevder at de *ikke* «vinkler stoffet ut fra en spesiell faglig, politisk, ideologisk, religiøs eller etnisk bakgrunn». Men begge avisene er fortsatt store mottakere av pressestøtte. På samme måte er det vanskelig å forstå hvordan formuleringen om at støtte ikke gis til «medium som i all hovedsak inneholder stoff om ett eller noen få samfunnsområder», er forenlig med at Fiskeribladet mottar drøyt fem millioner kroner i produksjonsstøtte hvert år.

Etter at regelverket ble endret har tre nye riksdekkende nettpublikasjoner blitt innvilget støtte. Alle har sitt utgangspunkt i papirprodukter. Den første var Fiskeribladet som fikk støtte for sin nettutgave som tematisk langt på vei tilsvarende papiravisa Fiskaren som er omtalt i avsnitt 2.3. Deretter fulgte Dagens Perspektiv, som springer ut av Ukeavisen Ledelse og som fokuserer på politikk, næringsliv og ledelse. Den siste er MinervaNETT.NO, en digital dagavisvariant av kulturtidsskriftet Minerva, som er kommet ut på papir siden 1950-tallet og som nettidsskrift siden 2006. MinervaNETT.NO's dekningsområder er i all hovedsak politikk og kultur. Alle publikasjonene har dermed et temamessig innhold som ligger godt innenfor det som siden

1996 har blitt ansett som støtteverdig. Disse eksemplene viser at forvaltningspraksisen, i det minste så langt, har vært mer rundhåndet enn ordlyden i forskriften legger opp til.

Ettersom *forvaltningspraksis* ikke er vesentlig endret etter at den nye forskriften ble gjeldende, tar vi som utgangspunkt for vår analyse at *hensikten med pressestøtten ligger fast*. Endringen i 2014 hadde bare som oppgave å fjerne kravet om at en «avis» måtte utgis på papir. En avis kunne publiseres digitalt i tillegg til på papir, eller kun digitalt og likevel få støtte, men utgivelsen må fortsatt være en «avis» i henhold til den etablerte forståelsen for å være støtteberettiget.

Her har praksisen siden 1996 vært at publikasjoner med forholdsvis høy utgivelsesfrekvens med allment nyhetsinnhold, samt lokale aviser med noe lavere utgivelsesfrekvens kan motta støtte.

I tillegg kan riksdekkende nisjepublikasjoner med «dagspressepreg» som dekker politikk og/eller økonomi også motta pressestøtte. Dagspressepreg handler slik vi vurderer det om

- å holde allmenheten orientert om viktige ting som skjer rundt oss (enten lokalt eller nasjonalt/internasjonalt),
- som formidler dette gjennom bestemte sjangere, det vil si nyheter, kommentarer og meninger,
- som gjør det forholdsvis hyppig

I forskriftene defineres det et breddekriterium for innholdet. Det er likevel viktig å merke seg at bredeskriteriet historisk sett har vært knyttet til forhold av politisk- og samfunnsmessig betydning. Med samfunnsutviklingen har pressen blitt løsrevet fra partipolitikken, men det er fremdeles demokratirelevante temaer som skal dekkes. Det er altså ikke et mangfold i form av privatorienterte temaer av typen livsstilstoff, eller underholdningsstoff som sport og populærkultur som skal dekkes opp, men en bredde som «bringer noe konstruktivt til den offentlige debatt» (Kvalheim og Sjøvaag 2016). Dette kan fortolkes dithen at mangfoldet i tema først og fremst gjelder på de politisk relevante områdene politikk og samfunn, økonomi og kultur, samt viktige hendelser av offentlig interesse slik som ulykker og forbrytelser.

3. Om undersøkelsen og datamaterialet

Innholdsanalysen av NETT.NO baserer seg på en systematisk registrering av innholdet i et endelig utvalg bestående av 407 artikler i NETT.NO, 120 artikler i Dagsavisen papirutgave og 111 artikler fra Fiskeribladet, alle fra 2018. I tillegg benytter vi sekundærdata i enkelte komparasjoner og diskusjoner. Her har vi først og fremst benyttet oss av fordelinger avdekket gjennom en innholdsanalyse av et utvalg medier gjennomført av Sigurd Allern i 2001 og to innholdsanalyser gjennomført av Sigurd Høst i 1991 (Fiskaren) og 1993 (Finansavisen).

Enhetene i studien er avisartikler og analysene baserer seg på et utvalg av alle artiklene som ble publisert i hvert av mediene i 2018. I utvelgingen av artikler som skulle inngå i analysen var målsetningen å gjøre et tilfeldig utvalg, noe som innebærer at hver enkelt artikkel har en like stor sannsynlighet for å komme med i utvalget (Hellevik 2009, s.114). For alle tre mediene er det gjort ett utvalg av datoer med jevn fordeling av ukedager og med systematiske spredning over året. Med utgangspunkt i hver av de utvalgte datoene, har vi trukket ut 10 artikler. Vi fikk oversikt, men ikke praktisk anvendelig tilgang til alle NETT.NO artiklene som ble utgitt i 2018, og på grunn av tekniske utfordringer måtte utvalget gjennomføres av en ansatt i NETT.NO etter nærmere bestilling med utgangspunkt i datoer vi valgte ut. En uheldig konsekvens er at to stofftyper 'analyser' og 'leserinlegg' har blitt systematisk utelatt fra materialet.

For Fiskeribladet og Dagsavisens papirutgave har vi gjennomført trekningen selv. Heller ikke her har vi hatt tilgang på en fullstendig liste over alle artiklene fra 2018. Vi har i stedet søkt oss frem til bestemte datoer via mediearkivet retriever og valgt de ti første artiklene som ble oppgitt på den aktuelle datoen. Vi kan ikke utelukke at denne utvalgsmetodikken har skapt en skjevhet i sammensetningen av artikler fra de to mediene.

Beslutninger om utvalgenes størrelse vil alltid innebære et kompromiss mellom kvalitet og ressursbruk. I utvalgene har vi lagt størst vekt på å gi et representativt bilde av NETT.NO. Hvis man aksepterer 5 prosent feilmargen og 95 prosent konfidensnivå, vil ett utvalg på 384 være tilstrekkelig uavhengig av størrelsen på populasjonen (Denscombe 2017, s. 47). For å ta

høyde for feilregistreringer og lignende rundet vi opp til 400. Ved en misforståelse er det registrert syv artikler mer enn planlagt, slik at størrelsen på det endelige utvalget NETT.NO artikler er 407.

Dagsavisen og Fiskeribladet er utelukkende med i undersøkelsen som et sammenligningsgrunnlag for NETT.NO. Vi har derfor akseptert større feilmargin i utvalget fra disse mediene. Hvis vi legger til grunn at de to mediene utgir ca. 12 000 artikler på et år og vi aksepterer en feilmargin på 10 prosent, bør utvalget være på minst 95 artikler (se for eksempel <https://www.surveysystem.com/sscalc.htm>). Vi har her valgt å gå noe opp fra det absolutte minstenivået og gjort et utvalg av 120 artikler i Dagsavisen og 111 artikler i Fiskeribladet.

I kvantitative innholdsanalyser av artikler konstrueres data ved at man registrerer informasjon om hver enhet (artikkel) i form av forhåndsbestemte variabler (for eksempel artikkelens form) etter forhåndsdefinerte sett av verdier/kategorier (for eksempel 'nyhet og reportasjestoff', 'leder/kommentar' osv.). Et viktig verktøy i registreringen av materialet er en kodebok, der man definerer variablene, verdiene og tilhørende tallverdier for hver verdi. Til kodingen har vi benyttet et elektronisk datainnsamlingsprogram, der vi har lagt inn kodene på forhånd. Teknisk sett gjennomføres en innholdsregistrering på samme vis som utfylling av et spørreskjema. For hver artikkel registreres det informasjon på et sett «spørsmål» etter forhåndsdefinerte «svarkategorier».

Utformingen av spørsmålene og svarkategoriene i kodeskjemaet er avgjørende for kvaliteten på datamaterialet (Østby m.fl. 2013, s.212). Usikkerhet i fortolkningen av kodeskjemaet representerer en betydelig feilkilde. Målsetningen er å utvikle spørsmål og svarkategorier som lar seg entydig definere, slik at datamaterialet skal holde en tilstrekkelig høy troverdighet. Vår framgangsmåte for å oppnå dette har vært å teste og tilpasse kodeboken i flere omganger. To medlemmer i forskergruppen har benyttet kodeboken på et identisk utvalg artikler. Resultatene har så blitt analysert med hensyn til samsvar og avvik og på bakgrunn av dette er det gjort tilpasninger av kodeboken i form av forenklinger av verdisettene og utvikling av hjelpetekster til kodeskjemaet. Et eksempel på en slik forenkling er at vi har slått sammen de to kategoriene «nyheter» og «aktualitetsstoff» til «nyhets- og reportasjestoff» i det endelige kodeskjemaet. Deretter er prosessen gjentatt på et nytt testutvalg til vi har oppnådd

tilfredsstillende samsvar mellom koderne på alle variablene. Artiklene som ble benyttet i reliabilitetstesting er utelatt fra det endelige datamaterialet.

4. Redaksjonell praksis i NETT.NO

Formålet med dette kapittelet er å vurdere virksomheten til NETT.NO. Gjennom analysene vil vi se nærmere på redaksjonens kildebruk, sammensetningen av mykt og hardt stoff og stoffets aktualitet. I analysene vil NETT.NO sammenlignes med innholdet i Fiskeribladet og Dagsavisens papirutgave.

4.1 Om virksomheten

NETT.NO ble etablert i november 2013 og dekker nærings- og samfunnsliv i 23 kommuner i Nordfjord og Sunnmøre. NETT.NO drives og eies av Bakkar og Berg Media AS. De ansatte er majoritetsiere i utgiverselskapet. NETT.NO har en ansvarlig redaktør som arbeider i tråd med redaktørplakaten. Selskapet har tre og et halvt årsverk, hvorav tre er redaksjonelle. Dette er en forholdsvis liten redaksjon, men ligger om lag på samme størrelse som redaksjonen i 'Alvdal midt i væla' lå på i 2016, som var året før denne utgivelsen mottok pressestøtte (Halvorsen og Bjerke 2019). I artikkeloversikten vi har fått tilgang til er det oppgitt 2835 artikler for 2018, eller om lag åtte artikler om dagen. Dette ligger noe i overkant av utgivelsene til Alvdal midt i væla i 2016 (op.cit.). Av artiklene i vårt utvalg er syv av åtte artikler forfattet av fast tilknyttede journalister, mens de øvrige artiklene i all hovedsak er innkjøpt fra Norsk telegrambyrå (NTB) og Nynorsk pressekontor (NPK). Om lag en sjettedel av artiklene er forfattet av kvinnelige journalister.

4.2 Kildebruk

Å ha minst to kilder i en sak er et vanlig kvalitetskriterium i journalistikken. Allern (2001) skriver f.eks. «antallet kilder som oppgis i artiklene er et interessant 'barometer' for å vurdere det faglig-journalistiske nivået på den samlede artikkelproduksjonen» (Allern 2001, s. 163, se også Olsen 2018, s. 271f). I en større gjennomgang av kildebruk i norske aviser i 2001 fant Allern at over tre fjerdedeler av artiklene hadde en eller ingen oppgitt skriftlige eller muntlige

kilder. Den viktigste kildetypen i journalistikk er intervjuet. Tabellen nedenfor viser fordelingen av artikler med hensyn på bruken av synlige muntlige kilder

Tabell 1 Fordelingen av artikler i NETT.NO, Fiskeribladet og Dagsavisen i prosent etter antallet synlige muntlige kilder.

	NETT.NO	Fiskeribladet	Dagsavisen
Ingen	40	28	35
En	49	50	31
To	7	9	16
Tre eller flere	4	13	18
Sum	100	100	100

Analysen viser at ni av ti artikler i NETT.NO enten har ingen eller bare en synlig kilde. Både Fiskeribladet og Dagsavisen har også en overvekt av null- og enkildesaker, men ikke så sterk som NETT.NO. Hvis man sammenligner andelen flerkildesaker, har Fiskeribladet dobbelt så mange (22 prosent) artikler med to eller flere muntlige kilder som NETT.NO (11 prosent), mens Dagsavisen har tre ganger så mange (34 prosent).

I tillegg til muntlige kilder, inneholder 51 prosent av artiklene i NETT.NO skriftlige kilder. Tilsvarende tall for Fiskeribladet og Dagsavisens papirutgave er 66 prosent og 22 prosent. Bruken av skriftlige kilder i NETT.NO er altså noe lavere enn i Fiskeribladet, men langt mer omfattende enn i Dagsavisens papirutgave. Hvis vi ser bruken av skriftlige og muntlige kilder under ett, får vi denne fordelingen.

Tabell 2 Fordelingen av artikler i NETT.NO, Fiskeribladet og Dagsavisen i prosent etter det totale antallet kilder.

	NETT.NO	Fiskeribladet	Dagsavisen
Ingen kilder	14	6	25
En muntlig kilde	57	45	33
Flere enn en kilde	29	49	42
Sum	100	100	100

Som vi kan se av tabell 2, faller andelen artikler med en eller ingen oppgitte kilder markant når vi ser bruken av muntlige og skriftlige sammen, men denne gruppen utgjør fremdeles 71 prosent av alle artiklene i utvalget. Tilsvarende tall for Fiskeribladet og Dagsavisen er 51 prosent og 58 prosent. Med andre ord kan vi slå fast at NETT.NO benytter færre kilder i artiklene sine enn de to mediene vi har sammenlignet utgivelsen med. Samtidig ligger NETT.NO sin kildebruk noe over gjennomsnittet i undersøkelsen til Allern (2001). Dette tyder på at kildebruken i NETT.NO ikke skiller seg vesentlig fra normal praksis blant norske aviser.

4.3 Hard versus myk journalistikk

Diskusjoner knyttet til journalistisk kvalitet og forholdet mellom hard og myk journalistikk. I sin doktoravhandling *A new platform for quality journalism* diskuterer Gunhild Ring Olsen (2018) dette begrepsparet. Ifølge Olsen handler forholdet mellom hard og myk journalistikk om (minst) tre dimensjoner: tema, fokus og stil.

- For at en artikkel skal kategoriseres av et hardt *tema*, må den både behandle et temaområde av samfunnsmessig og politisk betydning og dekke dette på en fullstendig måte. Olsen (2018, s.394) operasjonaliserer dette til at minst tre av følgende fire forhold omtales: samfunnsaktører, besluttede styresmakter, planer eller programmer og folk som påvirkes av beslutningene.
- Et mykt *fokus* kjennetegnes ved at det fokuseres på personlige eller private anliggender, mens et hardt fokus karakteriserer artikler som har fokus på det offentlige politiske eller samfunnsmessige relevante ved saken.
- En myk *stil* kjennetegnes ved bruk av emosjonelt følelsesskapende elementer som dramatisering av hendelser og bruk av affektive ord og språklige og/eller visuelle virkemidler. En hard stil bærer derimot preg av en «matter of fact»-stil.

Tabellen nedenfor viser andelen av artikkelen som har hardt tema, hardt fokus og hard stil i NETT.NO, Fiskeribladet og Dagsavisen.

Tabell 3 Tema, fokus og stil i NETT.NO, Fiskeribladet og Dagsavisen. Andelen i prosent av artiklene med hardt fokus, hard stil og hardt tema.

	NETT.NO	Fiskeribladet	Dagsavisen
Hardt tema	18	34	25
Hardt fokus	94	84	54
Hard stil	99	89	42

Som tabell 7 viser, har alle de tre mediene en klar overvekt av artikler med et mykt tema (slik hardt/mykt er definert i denne variabelen, med ganske strenge krav til tematisk innramming for å bli kodet som «hardt»), men andelen artikler er med hard tematisk innramming er lavest i NETT.NO og nesten dobbelt så høy i Fiskeribladet. Når det gjelder fokus og stil, har NETT.NO et sterkt preg av hard journalistikk og er eksempelvis langt hardere enn Dagsavisen.

Med utgangspunkt i de tre dimensjonene har Olsen (2018) konstruert en samlet indeks for harde og myke nyheter, der tema veier tyngst. En hard artikkel kjennetegnes av at temaet og minst en av stil og/eller fokus er hard.. Hvis temaet er mykt og minst en av dimensjonene fokus og stil er myk er artikkelen myk. Hvis både stil og fokus er hardt, mens temaet er mykt eller motsatt, er artikkelen kategorisert som verken myk eller hard. I tabellen nedenfor vises stoffsammensetningen i NETT.NO, Fiskeribladet og Dagsavisen etter denne operasjonaliseringen.

Tabell 4 Stoffsammensetning langs hard myk-dimensjonen i NETT.NO, Fiskeribladet og Dagsavisen

	NETT.NO	Fiskeribladet	Dagsavisen
Myk	7	21	58
Verken hard eller myk	75	46	18
Hard	18	33	24

Som vi ser av tabell 7, har NETT.NO svært få myke artikler og klart færre enn de to andre mediene. Dette reflekterer at NETT.NO sine artikler er preget av et stramt fokus og en saklig stil. Publikasjonen har likevel færrest harde artikler etter denne definisjonen. Dette skyldes at en stor andel av artiklene fokuserer på foretaksrelaterte nyheter, for eksempel resultater, nye satsinger osv. hos enkeltbedrifter. Disse typene artikler dekker ikke politiske beslutninger, planer og vedtak.

Både Kvalheim og Sjøvåg (2016), Lehman-Wilzig & Seletzky (2010) og Olsen (2018) betrakter de harde artiklene som de demokratisk mest relevante. Det er likevel rimelig å også betrakte sakene i mellomkategorien som politisk relevante. Saklig formidlet informasjon om hendelser og utviklingstrekk i næringslivet er nyttig informasjon inn mot den offentlige samtalen om regional og næringslivspolitik. NETT.NO har slik sett en demokratisk relevant stoffsammensetning.

4.4 Stoffets dagsaktualitet

En viktig begrunnelse ved opprettelsen av pressestøtten var å støtte publikasjoner som holdt allmenheten orientert om viktige hendelser som skjer rundt dem. Vi tolker dette slik at det ikke er tilstrekkelig at det som publiseres *ser ut som* nyheter, det må også være nyheter i en spesiell forstand, altså informasjon om noenlunde samtidige hendinger. Hvis ikke dette kravet oppfylles, kan ikke mediet fylle den funksjonen som forutsettes, nemlig å holde innbyggerne informert om det de har behov for å være informert om her og nå.

Vi har derfor etablert en variabel for å vurdere artikkelens «dagsaktualitet» der hovedoperasjonaliseringen er om «artikkelen like gjerne kunne vært publisert på et annet tidspunkt», f.eks. for et år siden eller om ett år. En sammenlikning mellom de tre publikasjonene etter denne variabelen viser at nærmest alt stoffet i NETT.NO er dagsaktuelt. Det samme gjelder for Fiskeribladet, mens om lag en syvendedel av stoffet i Dagsavisen har en tidløs karakter. Vi kan således konkludere med at Fiskeribladet, i likhet med de to andre avisene oppfyller kravet til å utgi stoff som holder allmennheten orientert om det som skjer rundt dem.

4.5 Oppsummering

NETT.NO har en liten redaksjon som publiserer i underkant av åtte artikler per dag. En av åtte artikler er byråstoff. NETT.NO benytter færre muntlige kilder enn de to avisene vi har sammenlignet med, men kompenserer noe ved en forholdsvis omfattende bruk av skriftlige kilder. Den samlede kildebruken er lavere enn de to avisene vi har sammenlignet den med, men den er om lag på linje med i bransjen for øvrig. Våre analyser viser at NETT.NO i all hovedsak presenterer dagsaktuelle nyheter med et saklig fokus og en «matter of fact»-stil. Stoffet som utgis er et relevant bidrag til den offentlige samtalen om næringspolitikk.

5. Oppfyller NETT.NO kravene til å motta pressestøtte?

Formålet med dette kapitlet er å analysere innholdet i NETT.NO for å vurdere om utgivelsen oppfyller kravene til å motta pressestøtte. Ifølge Forskriften skal en støtteverdig publikasjon inneholde et bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder. Vi tolker dette kravet til å omfatte tre dimensjoner. Det første er implisitt og knyttet til at utgivelsen presenterer en stor andel dagsaktuelt stoff, et krav vi har vist at NETT.NO oppfyller i avsnitt 4.4. De to andre dimensjonene er eksplisitt uttrykt og består av et krav til bredde i den tematiske dekkningen og i form/sjanger, dvs. både nyhets-, aktualitets- og debattstoff.

Som vi har sett har det også vært en praksis og aksept for at også smalere nisjepublikasjoner innenfor temaene politikk og/eller økonomi har mottatt pressestøtte, men dette har kun omfattet riksdekkende medier. Vi vil derfor analysere innholdet i nett.no langs tre dimensjoner: den tematiske spredningen i stoffet, stoffordelingen etter form/sjanger og den geografiske dekkningen til NETT.NO. I analysene vil NETT.NO sammenlignes med innholdet i Fiskeribladet og i Dagsavisen.

5.1 Tematisk spredning

En sentral begrunnelse for å opprette pressestøtte i Hellerudkomiteen (1968) var å bidra til å holde innbyggerne orientert om det som skjer rundt dem. Man var både opptatt av en viss bredde i stoffet og av at avisene skulle ha et politisk og samfunnsmessig relevant innhold. Tabellen nedenfor viser hvordan innholdet fordelte seg etter temaområde i NETT.NO, Dagsavisen og Fiskeribladet.

Tabell 5 Stoffsammensetning i prosent etter viktigste temaområde

	NETT.NO	Fiskeribladet	Dagsavisen
Politikk og samfunnsstoff	8	30	46
Næringsliv	90	59	12
Kunst, kultur og litteratur	>1		8
Forbrytelser	1	7	4
Ulykker		4	1
Sport			15
Populærkultur og mediestoff	>1		3
Reiser, hobby, hus og hjem (generelt forbrukerstoff)	>1		3
Sykdom og helse			3
Familie, kropp og samliv		>1	2
Sum	100	100	100

Som tabellen viser, dekker NETT.NO – helt i tråd med egne programerklæringer – hovedsakelig næringslivsstoff (90 prosent), mens det resterende stoffet handler om (nærings) politikk. Fiskeribladet inneholder også en klar overvekt av næringslivsstoff (59 prosent), men inneholder også en god del stoff om politikk og samfunn (30 prosent) og en relativt stor andel hendelsesnyheter (11 prosent) som også må kunne sies å være av allmenn interesse. NETT.NO er altså langt mer ensidig næringslivsorientert enn Fiskeribladet.

Både NETT.NO og Fiskeribladet mangler kulturstoff. Dagsavisen er det eneste av de tre mediene som dekker kunst og kulturfeltet i nevneverdig grad og er også det eneste mediet med underholdningsstoff og livsstilstoff. Som vi har pekt på tidligere har slikt stoff så langt blitt tillagt liten eller ingen egenverdi vis a vis formålet med pressestøtten.

5.3 Sjangersammensetning

Ifølge Forskriften skal en støtteverdig publikasjon både inneholde nyhets-, aktualitets⁵- og debattstoff fra ulike samfunnsområder. Vi har derfor sett på sjangersammensetningen i NETT.NO, Dagsavisen og Fiskeribladet og funnet følgende:

Tabell 6 Stoffsammensetning med hensyn til sjanger i prosent

	NETT.NO	Dagsavisen	Fiskeribladet
Nyhets- og reportasjestoff	98	86	70
Leder/kommentar/anmeldelse. Skrevet av avisas egne medarbeidere	<1	6	12
Kronikk/debatt/anmeldelse, Skrevet av ekstern forfatter		3	18
Leserbrev med en form for debattkarakter	<2	4	
Sørvisstoff,		<1	
Sum	100	100	100

⁵ Nyheter og aktualiteter er i vår registrering slått sammen i nyhets- og reportasjestoff.

Av tabell 4 fremgår det at NETT.NO nesten utelukkende har nyhets- og reportasjestoff. Til tross for at avisen har egne spalter for leserinnlegg under headingen ‘synspunkter’ og for ‘analyser’ som blant annet (men ikke utelukkende) består av kommentarstoff, anslår vi at den samlede andelen kommentar og debattstoff bare utgjør om lag 2,5 prosent av artiklene⁶. Både Dagsavisen og Fiskeribladet har en klar overvekt av nyheter og aktualiteter, men begge disse støttemottakerne har også betydelige innslag av debatt- og kommentarstoff. I Fiskeribladet utgjør debattstoffet hele 30 prosent av artiklene, mens Dagsavisen har 13 prosent slikt stoff. Vi ser altså at NETT.NO skiller seg ut fra de øvrige mediene med et svært beskjedent innslag av debatt- og kommentarstoff.

5.3 Geografisk fokus

Tabell syv viser hvordan stoffet i de tre avisene fordeler seg med hensyn på hvilket geografisk område som dekkes.

⁶ Her er det viktig å merke seg at stoffandelene i ‘Leder/kommentar/anmeldelse’ og ‘Leserbrev med en form for debattkarakter’ baserer seg på estimer. I uttrekket vi har benyttet i analysen var stoffet fra to spalter systematisk utelatt. Dette gjelder ‘synspunkter’, som består av leserinnlegg, og ‘analyse’, som ifølge utgiver består av «dypere analyser av et selskap eller politiske saker». Vi har funnet frem til at det i 2018 totalt ble publisert 43 artikler under ‘synspunkt’ og 36 under ‘analyse’. Fra NETT.NO har vi fått oversendt en oversikt over 2835 artikler fra 2018. Hvis vi legger til grunn at dette er det totale antallet artikler utgitt i 2018, utgjør andelen ‘leserbrev’ ca. 1,5 prosent og andelen ‘kommentarstoff’ i NETT.NO ca. 1 prosent, gitt at vi holder nyhetsartiklene publisert under analysespalten utenfor.

Tabell 7 Stoffsammensetning i prosent etter geografisk fokus

	NETT.NO	Fiskeribladet	Dagsavisen
Sunnmøre/ Nordfjord	56		
Oslo- hendelser i Oslo		<1	23
Norsk nasjonalt	21	61	37
Norden	1		3
Europa	2	4	
Utenlandsk norsk perspektiv		2	
Uklart/ikke relevant	20	32	29
Resten av verda	<1	<1	8
Sum	100	100	100

Som det fremgår av tabellen omhandler mer enn halvparten av artiklene området Sunnmøre og Nordfjord. Videre viser tallene at resten av Norge dekkes i om lag en av fem artikler, mens geografi er mindre relevant for saken i om lag like mange. Oslo dekkes ikke og utlandet dekkes kun i fire prosent av artiklene. Fiskeribladet behandler også først og fremst om norske forhold, hovedsakelig knyttet til Kyst-Norge og i liten grad Oslo eller utlandet. Dagsavisen har en markant bredere geografisk dekning enn de to næringslivsavisene. Den største gruppen artikler handler om Norge nasjonalt, men den har også en god dekning av Oslo, mens en drøy tidel av stoffet handler om internasjonale forhold.

Med unntak av NETT.NO's sterke fokus på Sunnmøre og Nordfjord, har de to næringslivsavisene en forholdsvis lik profil med hensyn på geografi, noe som igjen skiller de markant fra den geografiske dekningen til Dagsavisen. Dette gjenspeiler at begge avisene

dekker bransjer som opererer langs kysten og et godt stykke unna hovedstadsområdet. Det er likevel tydelig at NETT.NO er en lokalavis, slik de selv presenterer seg på sine hjemmesider.

5.4 Diskusjon og vurdering

NETT.NO har en liten redaksjon som publiserer i underkant av åtte artikler per dag. Begge deler er om lag på samme nivå som 'Alvdal midt i væla' året før utgivelsen fikk pressestøtte. Den samlede kildebruken i NETT.NO er lavere enn de to avisene vi har sammenlignet den med, men den er om lag på linje med i bransjen for øvrig. Utgivelsen publiserer i all hovedsak dagsaktuelle nyheter, som er et underliggende premiss for å komme i betraktning for pressestøtte.

Etter vår vurdering oppfyller likevel ikke NETT.NO forskriftens ordlyd om å gi et «bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff» av to grunner:

1. Nettstedet har svært lite debatt- og kommentarstoff
2. Stoffsammensetningen etter temaområde har en såpass sterk overvekt av næringslivsstoff

Våre analyser viser at NETT.NO er en ekstremt nyhetsorientert publikasjon som har en svært lav andel kommentar og debattstoff (ca. 2,5 prosent). Andelen av stoffet som ikke handler om næringsliv eller næringspolitikk er svært lav.

Med innføringen av den plattformnøytrale støtteordningen i 2014 ble det formelle kravet til bredde i innholdet skjerpet. Departementets begrunnelse viser at dette fra politisk side er en intendert innstramming. Samtidig finner vi tegn til at forvaltningen har videreført en praksis med røtter tilbake til 1996, der man aksepterer nisjeutgivelser innenfor temaområdene politikk og/eller økonomi. Denne sedvanen har imidlertid vært forbeholdt riksdekkende medier.

Bredde i innholdet har alltid vært en betingelse for produksjonsstøtte til lokale medier. Våre analyser viser at NETT.NO er en lokalavis og kan således ikke unntas fra innholdskravet.

Vi vurderer det derfor slik at NETT.NO ikke har et innhold som tilfredsstillt kravene i § 3, første ledd nummer 1 og 2 i *Forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier*.

Referanser

Allern, Sigurd (2001) *Nyhetsverdier*. Kristiansand: IJ-forlaget

Bastiansen, H. (2009). *Lojaliteten som brast. Partipressen i Norge fra senit til fall 1945-2000*. Oslo: Norsk pressehistorisk forening.

Bjerke, P. og Halvorsen L.J. (2018). *Kulturtidsskriftene. En analyse av kulturtidsskriftene i Norge*. Bergen: Fagbokforlaget.

Bjørklund, T. (1993). Sentrum mot periferi. Norsk EF-strid belyst ut fra ulike sentrum-periferi modeller. I Asbjørnsen, N. og Vogt, G. (red.) *EF, Norge og 1990-årene: seks artikler om EF-sakens betydning for norsk politikk*. Forskningsrapport 02/93. Universitetet i Oslo.

Dahl, Hans F. og Bastiansen, Henrik (2008) *Norsk mediehistorie*. Oslo: Universitetsforlaget.

Denscombe, M. (2017). *The good research guide - for small-scale social research projects*. London: McGraw Hill Education.

Halvorsen, L.J. og Bjerke, P. (2019). All seats taken? Hyperlocal online media in strong print surroundings: The case of Norway. In «*Nordicom Review*, (40) Special Issue 2, Volume 40 (s.115-128)». Gøteborg: Nordicom.

Hellerud, Oddvar (form.) (1967). *Om tiltak for å opprettholde en differensiert dagspresse*. Oslo: Stat- og pressekomiteén.

Hellevik, O. (2009). *Forskningsmetode i Sosiologi og statsvitenskap*. Oslo: Universitetsforlaget.

Høst, S. (1992). *Innholdsanalyse av Fiskaren*. Rapport til Medieavdelingen i Kulturdepartementet.

Høst, S. (1994). *Innholdsanalyse av Finansavisen 1993*. Rapport til Medieavdelingen i Kulturdepartementet.

Høst, S. (1995). *Innholdsanalyse Fiskaren 1994*. Rapport til Medietilsynet.

Høst, S. (2017) *Avisåret 2016*. Rapport nr. 84/2017. Volda: Høgskulen i Volda

Høst, S. (2014). *Avisåret 2013* Rapport 48/2014, Volda: Høgskulen i Volda.

Høst, S. (2016). Blindsoner og halvskygger i det norske avislandskapet. Rapport 5/2016, Volda: Høgskulen i Volda.

Høst, S. (2004). *Hva er en avis* Fredrikstad: IJ-rapport nr.3/2004. Fredrikstad: Institutt for journalistikk

Kvalheim og Sjøvaag 2016: *Journalistikkens Blindsoner. En rapport skrevet for Mediemangfoldsutvalget*. Bergen: Universitetet i Bergen.

Lehman-Wilzig & Seletzky (2010) Hard news, soft news, 'general' news: The necessity and utility of an intermediate classification

NOU 1992:14 Mål og midler i pressepolitikken. Oslo: Kulturdepartementet.

NOU 2010:14 Lett å komme til orde, vanskelig å bli hørt – en moderne mediestøtte. Oslo: Kulturdepartementet.

NOU 2017:7 Det norske mediemangfoldet — En styrket mediepolitikk for borgerne. Oslo: Kulturdepartementet.

Olsen, Gunhild Ring (2018) *A new platform for quality journalism? A study of four U.S. nonprofit university centers and their attempt to save professional reporting through using classrooms as newsrooms* . PhD dissertation. Bergen: University of Bergen

Roppen, J. (2003). *Orklas lange revolusjon*. Doktoravhandling, Institutt for Medievitenskap, publikasjon nr. 56. Bergen: Universitetet i Bergen.

Roppen, Johann og Flo, Idar (2003) *Evaluering av Se og Hør*. Notat 12/2003, Volda, Høgskulen i Volda/Møreforskning

Vestbø, A. (2012). *I skvis mellom bok og avis. En gjennomgang av Norsk kulturråds forvaltningsoppgaver knyttet til periodiske publikasjoner*. Notat. Oslo: Norsk kulturråd.

Østby, H., Helland K., Knapskog K., Larsen, L. O. og Moe, H. (2013). *Metodebok for mediefag – 4 utgave*. Bergen: Fagbokforlaget.

Vedlegg: Kodeskjema

Artikkelnavn

Form/ Sjanger

- (1) Nyhet og reportasjestoff
- (3) Leder/kommentar/anmeldelse. Skrevet av avisas egne medarbeidere
- (4) Kronikk/debatt/anmeldelse, Skrevet av ekstern forfatter
- (5) Leserbrev (Må ha en form for debattkarakter)
- (6) Spørsmål fra leserne
- (7) Sørvisstoff – annonser (annonsering av hendelser, arrangementer, råd til leserne mm) (NB! forbrukertester skal regnes som nyhets/reportasjestoff)
- (8) Fiksjonsstoff
- (9) Kryssord
- (10) Tegneserier
- (11) Annonser/innholdsmarkedsføring
- (12) Programsider
- (13) Tipping og tabeller, inkl. sportsresultat

Hovedtema

- (1) Politikk og samfunnsstoff
- (2) Næringsliv
- (3) Kunst, kultur og litteratur
- (4) Forbrytelser
- (5) Ulykker
- (6) Sykdom og helse
- (7) Familie, kropp og samliv
- (8) Sport
- (9) Populærkultur og mediestoff
- (10) Reiser, hobby, hus og hjem (generelt forbrukerstoff)
- (11) Annet tema _____

Nyhetens "hardhet" 1. Tema: Hard hvis saken har samfunnsmessig og politisk relevans og minst tre av følgende:

- (1) samfunnsaktører omtales
- (2) offentlige beslutningstakere omtales
- (3) foreslåtte/vedtatte planer og programmer omtales
- (4) folk som blir berørt av beslutningen omtales

Nyhetens "hardhet" 2. Fokus.

- (1) Myk (personlige eller private anliggender, enkelthendelser eller eksempler)
- (2) Hard (offentlig/politisk eller samfunnsmessig relevans ved en hendelse, tematisk framing)

Nyhetens "hardhet" 3. Stil.

- (1) Myk nyhet (bruk av emosjonelt følelsesskapende elementer som dramatisering av hendelser og bruk av affektive ord og språk bruk av emosjonelt ladede språk og eksplisitte uttrykk for følelser, mer personlig og emosjonell stil)
- (2) Hard nyhet (ikke emosjonell, «matter of fact»-stil, ingen bruk av emosjonelt ladede språklige eller visuelle virkemidler)

Geografi

- (1) Norge- hendelser utenfor Oslo
- (2) Oslo- hendelser i Oslo
- (3) Norsk nasjonalt
- (4) Utenlandsk norsk perspektiv
- (5) Norden
- (6) Europa
- (7) Nord Amerika
- (8) Resten av verda
- (9) Uklart/ikke relevant

Artikkelens dagsaktualitet (aktualitet på utgivelsestidspunktet)

- (1) Artikkelen omhandler en sak/et saksforhold som skjedde nylig eller er i ferd med å skje (noe som skjedde/er i ferd med å skje omfatter også uttalelser, og utviklingstrekk i pågående prosesser, nylig vil normalt tolkes omtrent +- en uke fra utgivelsesdatoen)
- (2) Artikkelen omhandler en sak/et saksforhold som tidligere var ukjent for allmenheten, men som nylig har blitt kjent og der det er viktig å presentere saken innenfor den aktuelle uken, framfor noe lengre frem i tid
- (3) Artikkelen består av stoff knyttet til årshjul/jubileer, der saken kunne like gjerne vært publisert året etter og/eller året før (feks skolestartartikler, fjellvettregler ifbm påske, solkremaker ifbm sommer)
- (4) Artikkelen er tidløs (kunne like gjerne vært publisert året før og/eller et år senere)

Antall muntlige kilder

- (1) 0
- (2) 1
- (3) 2
- (4) 3 eller flere

Bakgrunn, først oppgitt muntlige kilde

- (1) Statsråd/politisk ledelse departement/SMK
- (2) Ansatt departement/ embetsmann
- (3) Partileder/parlamentarisk leder
- (4) Annen rikspolitiker
- (5) Fylkespolitiker
- (6) Ordfører/ledelse i kommune
- (7) Annen lokalpolitiker
- (8) Utenlandsk politiker/diplomat
- (9) Politi påtalemyndighet
- (10) Lege/sykepleier
- (11) Ekspert/forsker
- (12) Konsulent/saksbehandler
- (13) Direktør, toppledelse i næringslivet
- (14) NHO-ledelse i bransjeorganisasjon
- (15) Ledelse i sentral fagbevegelse/interesseorganisasjon
- (16) Advokat, forsvarer
- (17) Offiser i det militære
- (18) Ledelse i natur- og miljøorganisasjon
- (19) Ledelse i humanitær organisasjon
- (20) Ledelse i annen organisasjon
- (22) Prest, religiøse ledere
- (23) Journalist, redaktør
- (24) Kunstner, forfatter, kulturarbeider
- (25) underholdningsartist
- (26) "kjendis"
- (27) Idrettsleder
- (28) Idrettsutøver
- (21) Aktivist på grasrota
- (30) Innvandrere, flyktning og asylsøker
- (32) Student, elev
- (33) Lærer, rektor undervisningsinstitusjon
- (31) Annen personkilde
- (29) Andre "vanlige" mennesker
- (34) Informatør departement
- (35) Informatør fylke, kommune
- (36) Informatør næringsliv, bransjeorganisasjon
- (37) informatør andre organisasjoner

Skriftlige kilder

- (1) Nei
- (2) Ja

Artikkelforfatters tilknytning

- (1) Intern (NETT.NO-epost)
- (2) Ekstern (ikke NETT.NO-epost)

Journalisten(e)s kjønn

- (1) Mann/ kun menn
- (2) Kvinne/ kun kvinner
- (3) Både kvinne/mann

Usikkerhet ved koding (Noter ned spørsmålet og hva usikkerheten gjelder, slik at det kan følges opp)
